

УДК 339.9:338.439.02:338/24(477)

ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОГО ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**Семперович І.В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії,
Антощенко В. В. д.е.н., доц.**

Державний біотехнологічний університет

У роботі визначено основи глобального продовольчого забезпечення та місце України за результати діяльності країн у 2022 році.

Воєнні дії на території України, вкрай негативно вплинули на функціонування продовольчих систем. Було розірвано цілісні ланцюги постачання продукції сільського господарства та харчових продуктів (від первинного виробництва до реалізації продукції споживачеві), а також діяльності щодо створення доданої вартості в АПК, пов'язаної із виробництвом, переробкою, розподілом, споживанням й утилізацією харчових продуктів; на значній території зірвані посівні кампанії, що є особливо загрозливим, зважаючи на високі світові ціни на газ і, відповідно, мінеральні добрива. Наслідки призвели до виникнення серйозних загроз глобальній продовольчій безпеці, а саме: подальшого підвищення світових цін на продовольство; глобального стрибка інфляції, якою передусім буде вражено країни з малорозвиненою нестабільною економікою на Близькому Сході та у Північній Африці [1, с.142]. Духовна сила всього світу в битві за Україну має спільні прагнення забезпечення миру заради глобальної продовольчої безпеки та стабільності.

Глобальний індекс продовольчої безпеки був розроблений і побудований Economist Impact [2] і підтримується Corteva Agriscience [3]. GFSI 2022 – це 11-е видання індексу. Economist Impact щорічно оновлює модель, щоб відобразити щорічні зміни структурних факторів, що впливають на продовольчу безпеку. GFSI вимірює драйвери продовольчої безпеки в 113 країнах за факторами доступності, наявності, якості та безпеки, а також стану природних ресурсів та стійкості. Індекс агрегує 58 унікальних показників, що відображають економічну нерівність, доступність продовольства, умови довкілля, стан природних ресурсів. Фінансова доступність вимірює здатність споживачів купувати продукти харчування, їхню вразливість до цінових шоків і наявність програм і політик для підтримки споживачів у разі шоків. Фізична доступність (наявність) вимірює сільськогосподарське виробництво та можливості на фермах, ризик зриву постачання, національну спроможність розповсюджувати продовольство та дослідницькі зусилля для розширення сільськогосподарського виробництва [4, с.78]. Якість і безпека вимірює різноманітність і поживність середніх раціонів, а також безпечність харчових продуктів [5, с.296]. Стійкість і адаптація оцінює вразливість країни до впливу зміни клімату; його схильність до ризиків природних ресурсів; і як країна адаптується до цих ризиків. 11-й Глобальний індекс продовольчої безпеки показує погіршення світового продовольчого середовища третій рік, що загрожує продовольчій безпеці (табл.1)

Таблиця 1. Результати діяльності країн на основі їхнього показника продовольчої безпеки за 2022 рік

Рейтинг	Країна	Загальний бал	Фінансова доступність	Фізична доступність	Якість і безпека	Природні ресурси та стійкість
1	Фінляндія	83,7	91,9	70,5	88,4	82,6
2	Ірландія	81,7	92,6	70,5	86,1	75,1
3	Норвегія	80,5	87,2	60,4	86,8	87,4
4	Франція	80,2	91,3	69,0	87,7	70,3
5	Нідерланди	80,1	92,7	70,7	84,7	69,2
6	Японія	79,5	89,8	81,2	77,4	66,1
7	Швеція	79,1	91,9	68,3	85,0	68,3
7	Канада	79,1	88,3	75,7	89,5	60,1
8	Сполучене Королівство	78,8	91,5	71,6	77,6	71,1
9	Сполучені Штати	79,1	88,7	71,0	94,3	61,3
71	Україна	57,9	66,6/ 65 місце	48,1/ 93 місце	71,3/ 52 місце	43,5/ 94 місце
113	Сирія	36,3	32	26,6	50,8	38,4

Після швидкого зростання в перші кілька років свого заснування показники GFSI у всіх країнах досягли піку в 2019 році, а потім впали протягом останніх двох років на тлі пандемії COVID-19, конфліктів і мінливості клімату. Це падіння показників GFSI спостерігалось в усіх регіонах і країнах. Проте країни з високим рівнем доходу в Європі все ще лідирують у цьому індексі, як і десять років тому, посівши вісім з десяти найкращих місць, а Фінляндія посідає перше місце, набравши 83,7 бали зі 100 можливих. За підсумками 2022 року Україна посіла 71 місце серед 113 країн у Глобальному індексі продовольчої безпеки (Global Food Security Index; GFSI), набравши 57,9 бали за 100-бальною шкалою оцінки, що на 4,1 бали нижче в порівнянні з попереднім роком. Погіршення показників багато в чому пов'язане із активізацією воєнної агресії РФ на території України.

Список літератури:

1. Онегіна В.М., Антощенкова В.В. Основи глобальної продовольчої безпеки. «Духовність особистості: методологія, теорія і практика». Volume 1 2022. С.140-149. DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2022-103-1-6-140-149>.
2. The Global Food Security Index. URL: <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/>
3. Corteva Agriscience оголошує цілі сталого розвитку на 2030 рік. Corteva Agriscience. URL: <https://www.corteva.com.ua/news-and-events/corteva-announces-sustainability-goals-for-2030.html>.
4. Батюк Л.А., Антощенкова В.В. Інноваційно-технологічні чинники глобального економічного розвитку. Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ», №1, Національний університет харчових технологій, ГО «Інститут проблем конкуренції», Видавничий дім «Гельветика», Київ, 2019. С.76-80.
5. Антощенкова В. Основні елементи ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства як основа економічної та продовольчої безпеки. Економічний аналіз. 2020. Том 30. № 3. С. 291-298.